

ÅRSPLAN 23/24

Tindfoten FUS barnehage

Tindfoten

INNHOOLD

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Vårt verdigrunnlag

Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

4. Barnehagens formål og innhold

Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte

5. Barns medvirkning

6. Samarbeid

Foreldresamarbeid
Samarbeid med andre instanser

7. Overganger

Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage til skole

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte.

**BARNET
FØRST!**

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:

Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den staker ut en retning for hva vi ønsker at FUS-barnehagene skal oppnå – nå og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer. Visjonen skal motivere oss og være synlig i alt arbeid i Tindfoten FUS barnehage. Med barndommens verdi menes at vi ser på alle barn som kompetente. Vi har fokus på å verne om den gode leken og dens verdi. Sammen med barna fryder vi oss over små og store øyeblikk som skaper glede. Vi skal skape hverdagsmagi med barna ved å legge til rette for samhold og felles samspill som gir unike opplevelser. Vi har fokus på vennskap hele tiden og jobber for at alle barn skal ha venner i barnehagen.

FUS KUNDEFORVENTNINGER

Vi har definert et sett med budskap som konkretiserer for foresatte hva som gir verdi for barna i FUS-barnehagene, og som oppsummerer det foresatte kan forvente i alle FUS barnehager:

ALLE BARN SKAL HA EN VENN

Barn trenger venner for å bli trygge og vennskap er grunnlaget for trivsel, utvikling og læring.

VI SKAL VÆRE PROFESJONELLE OG GODE ROLLEMODELLER

Vi bruker vår kompetanse for at både barn og voksne skal bli forstått og ivaretatt.

VI SKAL HA LEKEKOMPETANSE

I et utviklende lekemiljø med akkurat nok veiledning, tilegner barn seg kunnskap og opplever mestring. Vi lar leken komme først.

VI SKAL FINNE HVERDAGSMAGI

Vi er oppmerksomme på, og legger til rette for, de magiske øyeblikkene som oppstår når et barn gjør en ny oppdagelse og utvider sin horisont.

VI SKAL SE DET BESTE I HVERT BARN

Vi identifiserer aktiviteter, lek eller oppgaver som gir hvert enkelt barn mestringsfølelse og anerkjennelse.

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerene i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen. Verdiene er kulturbærerene i vår organisasjon; de forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Vi er **GLØDENDE** når vi:

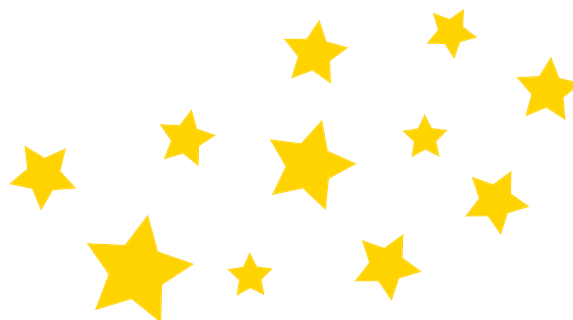
- Tar tak i barnas interesser.
- Vi er engasjerte.
- Tar i bruk de voksnes kunnskap og interesser.

Vi er **SKAPENDE** når vi:

- Lar oss inspirere av barnas kreativitet.
- Legger til rette for impulsive aktiviteter.
- Jobber prosessorientert.

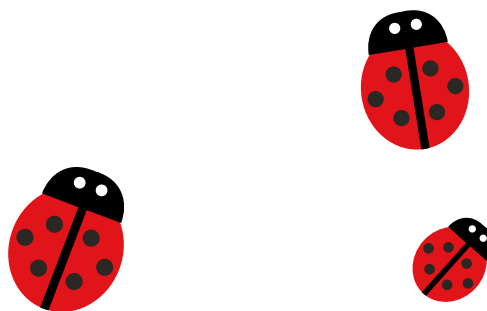
Vi er **TILSTEDEVÆRENDE** når vi:

- Er fysisk og mentalt til stede.
- Viser interesse for barna og hverandre.
- Lytter.
- Ser hvert enkelt barn.

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvbilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til “resten av livet”, og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Tindfoten FUS barnehage ligger sentralt i Tromsdalen med fantastiske turområder i umiddelbar nærhet. Vi har kort vei til skog, mark og sjø og sentrum er bare en busstur unna. Barnehagen har 5 avdelinger med plass til 80 barn fra 0-6 år. Vi i Tindfoten FUS barnehage jobber for å få de mest kompetente ansatte og de gladeste barna i Tromsø!

Tindfoten FUS barnehage startet opp 1. april 2016. FUS-barnehagene eies av Trygge barnehager AS, som er en av Norges største barnehagekjeder. FUS-barnehagene består av over 180 barnehager fra Hammerfest i nord, til Kristiansand i sør. I alle våre barnehager ønsker vi at barna møter de samme, trygge FUS-verdiene. I et trygt miljø får barna oppleve mestring og utvikling gjennom nye utfordringer. Barnehagealderen har en unik verdi, og vi i FUS jobber for å berike barndommen til hvert enkelt barn.

FUS betyr først, og i FUS-barnehagene er det alltid barna som kommer først. Vi jobber for at alle barn skal bli den beste utgaven av seg selv, og at alle skal få utnytte sitt fulle potensial. Vi skal jobbe for at de blir best mulig rustet for resten av læringslivet, fordi vi vet at læring som skjer i barnehagealder legger grunnlaget for all senere læring.

Fellestrekket ved alle våre barnehager er at leken er utgangspunktet for all læring, der spesielt egenledelse i lek og læring står sentralt.

Vi er en barnehage i stadig utvikling, og jobber hele tiden med å forbedre oss og legge til rette for at barna skal få det beste barnehagetilbudet hos oss. I Tindfoten FUS barnehage fokuserer vi på lek og rollelek, og legger den til grunn for læring og utvikling. Leken er en sentral pedagogisk virksomhet, hvor det foregår læringsprosesser som fremmer utvikling på alle områder. Vi arbeider for å la barna utforske og medvirke i sin egen hverdag, noe som fremmer og utvikler barnets identitet og selvfølelse. Rollelek er det beste virkemiddelet vi har for å styrke egenledelse, noe som også er FUS-barnehagens store satsningsområde. Egenledelse er evnen til å være aktiv og selvstendig i en oppgave over tid. Målet med egenledelse er blant annet å utvikle barnas sosiale kompetanse, slik at de vil klare seg best mulig i hverdagen og de utfordringene de vil måtte møte i livet.

Vi er 23 ansatte i barnehagen dette barnehageåret, inkludert støttepedagoger og kjøkkenstilling. Personalgruppen er godt sammensatt når det gjelder faglig kompetanse og erfaring fra arbeid med barn.

Noen av våre pedagoger er praksislærere for barnehagelærerstudenter fra UiT. Det vil også være andre voksne som har arbeidspraksis hos oss fra tid til annen.

Vi er stolte av å være en del av FUS-laget og jobber kontinuerlig for å tilby det beste barnehagetilbudet for våre barn og ansatte.

Med utgangspunkt i det overordnede lovverket, barnehageloven, Rammeplan for barnehager, vedtekter og serviceerklæring for FUS barnehagene har vi laget vår årsplan. Planen gjelder for barnehageåret 2023/2024.

Årsplanen skal være et arbeidsredskap for barnehagens personale slik at vi kan styre virksomheten i en bevisst og uttalt retning. Den skal være et utgangspunkt for foreldrenes mulighet til å kunne påvirke innholdet i barnehagen, og gir grunnlag for Tromsø kommunes tilsyn med barnehagen. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til barnehagens eier, politikere, kommunen, barnehagens samarbeidspartnere og eventuelt andre interesserte.

I tillegg til årsplanen utarbeider den enkelte avdeling egne planer som beskriver hvordan avdelingen planlegger å jobbe, knyttet opp mot barnehagens årsplan og Rammeplan for barnehager.

Barnehagens årsplan med progresjonsplan, fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg og godkjennes av styret.

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

BARN OG BARNDOM

«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.» (Rammeplanen for barnehagen 2017, s.8)

Vårt syn på barn og barndom:

- Vi anerkjenner og ivaretar barndommens egenverdi med fokus på lek, trivsel og vennskap.
- Vi vet at barn trives, utvikler seg og lærer i trygge omgivelser med barn og ansatte de har gode relasjoner til. Vi har fokus på gode samspill i lek med barn-ansatte og barn-barn, eller gode samspill i en gruppeaktivitet som samlingsstund. I slike situasjoner deler barnet gjerne et felles fokus, felles følelser og felles intensjoner med andre, de gjør noe sammen.

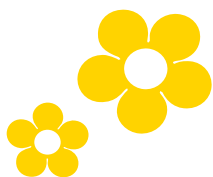
- Vi respekterer barn som er i flytsonen, der de glemmer tid og sted og bare er i leken, enten alene eller med andre. For å være i denne flyten, må barna ha en grunnleggende trygghet i fellesskapet.
- Barnehagen er med på å forberede barna på en aktiv deltakelse i samfunnet og er med å bidra til grunnlaget for et godt liv.
- Vi har alltid barnets beste i fokus, når det gjelder alle handlinger og avgjørelser som påvirker barnet.
- Vi viser interesse for barnas ulike forutsetninger, perspektiver og erfaringer, også det som ikke blir sagt (det som uttrykkes gjennom kropp, gester og mimikk).
- Vi har fokus på at barna utvikler et positivt forhold til seg selv og tro på egne evner.
- Ansatte er empatiske i møte med barna og vi støtter dem i å videreutvikle egen empati og evne til tilgivelse.

DEMOKRATI

«Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.» (Rammeplanen for barnehagen 2017, s. 8)

Våre metoder for å fremme demokrati:

- Vi lytter/ser etter barns ønsker og meninger, for eksempel interesseområder barna har som utvikles videre i temaarbeid.
- Vi snakker med barna om at vi har ulike behov
- Vi synliggjør demokratiske prosesser som for eksempel ulike avstemminger for turdestinasjoner og andre aktiviteter.
- Vi veileder barn til å snakke om begrunnelser for sine tanker.
- Vi veileder barn i det å være en del av en gruppe.
- Vi inkluderer barn og lar de medvirke i sin hverdag, blant annet gjennom «dagens hjelpere».

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.» (Rammeplanen for barnehagen 2017, s. 10)

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt :

- Vi tilrettelegger innhold ut fra interesser hos barna.
- Vi snakker om ulikheter og likheter – hva kan vi lære av hverandre i vårt fellesskap?
- Vi utnytter mangfoldet i personalgruppa som en ressurs.
- Vi lærer hvert barn og familie å kjenne (behov, ressurser, nasjonalitet, kultur m.m.)
- Vi respekterer og synliggjør ulike familier.
- Vi synliggjør ulike nasjonaliteter og kulturer.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.» (Rammeplanen for barnehagen 2017, s. 10)

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Vi legger til rette for lek og aktivitet uavhengig av kjønn, alder, språk og funksjonsevne.
- Ansatte er rollemodeller for barna.
- Vi er imøtekommende mot alle.
- Vi vet at rettferdighet ikke er det samme som å gjøre likt for alle.
- Vi forebygger ekskludering i lek og aktivitet.
- Vi støtter og veileder barn i deres valg.
- Ansatte har fått kurs i OMNI modellen, som er en veileder til forståelse og kunnskap i arbeidet med å gi barn og unge et godt og trygt oppvekstmiljø.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.» (Rammeplanen for barnehagen 2017, s. 10)

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Vi legger til rette for kildesortering og snakker med barna om hvorfor det er viktig.
- Vi legger til rette for positive opplevelser i frisk luft og natur.
- Barna får førstehåndserfaringer med å plukke søppel i nabolaget og i fjæra.
- Ansatte inspirerer og legger til rette for at barna kan ta vare på naturen, ting rundt seg, seg selv og andre.
- Vi snakker med barna om konsekvenser/ begrunnelser for det vi gjør knyttet til bærekraftig utvikling for å fremme holdninger hos barna.
- Vi snakker med barna om «naturens gang».
- Barnehagen bruker Mykid i kommunikasjon med foreldre for blant annet å redusere bruk av papir og sikre god og oversiktlig kommunikasjon.

LIVSMESTRING OG HELSE

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.» (Rammeplanen for barnehagen 2017, s. 11)

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Vi legger til rette for fysisk aktivitet gjennom ulike aktiviteter.
- Vi tilbyr mat og måltider som skaper matglede og sunne helsevaner.
- Vi tilrettelegger for at alle barn inkluderes i fellesskapet.
- Vi snakker med barn om følelser og hjelper de til å sette ord på egne og andres følelser.
- Vi anerkjenner barn for den de er og veileder de til å håndtere motgang.
- Vi tilbyr et trygt sted å være samtidig som vi gir barna utfordringer.
- Vi vet hva god psykisk helse og sosial kompetanse betyr for barns utvikling.
- Vi vet hvordan omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep kan forebygges og oppdages, og hvordan vi skal handle ved mistanke.
- Ansatte har kurs i metoden «Hjertesamlinger».
- Vi tilbyr barna ro og hvile gjennom dagen.

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

TEORETISK FORANKRING

Barnehageårene er en viktig periode for barnas følelsesmessige utvikling. Kvaliteten på voksen-barn interaksjonen er tett relatert til barns kompetanse i å samhandle med andre barn, utvikling av språk og andre sentrale områder for barns modning og utvikling (Pianta mfl. 2012; Hamre mfl. 2013). Barnehagen har derfor en viktig rolle i å tilrettelegge for utviklingen av barns evne til å forstå og håndtere sin emosjonelle verden og for utviklingen av barns emosjonelle kompetanse.

Bakgrunn for valg av CLASS som observasjonsverktøy Systematisk observasjon er et nødvendig verktøy for et systematisk og målrettet arbeid med utvikling av personalets kompetanse. CLASS er det verktøyet

med den mest omfattende dokumentasjonen og er da grunnen til at valget falt på denne. Med et solid observasjonsverktøy sikrer vi i større grad styrking av kvalitetsarbeid i den enkelte barnehagen.

Barnet først bygger på et forskningsbasert program: Tuning In To Kids (TIK), som har som mål å styrke barnas emosjonelle og sosiale kompetanse. TIK lærer omsorgspersonene egenskaper og teknikker for å gjenkjenne, forstå og håndtere sine egne og barnas følelser. Barnet først er en kompetanseutvikling for alle barnehagens ansatte, der treningen foregår over tid og kan understøttes, utvikles og innarbeides i det daglige arbeidet med barnehagens barn og i samarbeid med gode kollegaer.

SOSIOEMOSJONELL STØTTE OG VEILEDNING

Positivt klima	Negativt klima	Sensitive voksne-trygge barn	Barns perspektiv og medvirkning
<p>Hva: Positivt klima beskriver varmen og relasjonen mellom barn-barn, barn-personale og mellom involverte voksne. Både voksne og barn trives best i et positivt klima.</p> <p>Hvorfor: I et positivt klima opplever barn trygghet, og de støttes i sin sosiale utvikling i et miljø preget av varme og anerkjennende voksne. Trygghet og trivsel gir grunnlag for utforskning og læring, og barna blir mer motiverte til å lære.</p> <p>Hvordan jobber vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi leker med barna, er fysisk nær og har øyekontakt - Vi ler sammen med barna og lar de få føle seg spesielle. - Vi gir ros og positive kommentarer, er gode rollemodeller for hvordan vi skal snakke sammen. - Støtter opp om positiv samhandling barna imellom, oppmuntrer til deling og samarbeid. - Har en rolig og fast rytme på avdelinga som skaper forutsigbarhet og oversikt. - Vi forbereder barna på det som skal skje, for eksempel å tørke de minste barna rundt munnen eller at det er tid for bleieskift. - Vi legger til rette for små grupper med tilstedeværende ansatte som støtter barna til å utvikle gode strategier for sosial samhandling med jevnaldrende. 	<p>Hva: Negativt klima handler om uttrykt negativitet som streng stemme, irritasjon, kjefting eller sinne vist av personale og /eller barnet. Kroppsspråk som himling med øynene eller «trusler» for å kontrollere barnas oppførsel.</p> <p>Hvorfor: Barn trives, lærer og utvikler positive sosial-emosjonelle ferdigheter i omgivelser som er fri for irritasjon, trusler og aggresjon.</p> <p>Hvordan jobber vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utvikler relasjonen med barna, er tilstede, oppmerksom og lydhør. - Unngår å gi uttrykk for negative følelser som irritasjon, sinne, trusler og frustrasjon. - Har tydelige og vennlige forventninger - Tilstedeværende og hjelper barna å unngå eller løse konflikter og hjelpe barna å regulere følelsene sine. 	<p>Hva: Sensitive voksne er oppmerksomme på små, nesten usynlige tegn hos barna slik at de kan møte barna i forhold til deres behov for sosio-emosjonelle og kognitive behov.</p> <p>Hvorfor: Barn som går i barnehage med sensitive voksne vokser opp og lærer at personalet er en kilde til støtte og veiledning – en sikker base.</p> <p>Hvordan jobber vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi anerkjenner barnas følelser, hjelper å sette ord på det som har skjedd. - Gir respons når du oppdager et barn som trenger deg. - Gir tilstrekkelig og adekvat trøst. - Barnet søker støtte hos personale. 	<p>Hva: Handler om å ta barndommens egenverdi på alvor, og at personalet støtter barnas ideer og innspill, og kan endre planer ved behov.</p> <p>Hvorfor: Ifølge rammeplanen skal barnehagen ivareta barns rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barna vil oppleve seg verdsatt, trygget og respektert.</p> <p>Hvordan jobber vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi er nysgjerrige på barnas verden og følger barnas interesser i pedagogiske planer. - Vi tilbyr barna valg, hjelper dem til å uttrykke egne ønsker og meninger. - Vi er fleksible i ulike aktiviteter og situasjoner og tilpasser respons/støtte til det enkelte barn. - Vi støtter barnas selvstendighet og mestring - Har lekemateriell tilgjengelig i barnehøyde

ORGANISASJON OG LEDELSE

Gruppeledelse og veiledning	Tilrettelegge for lek, læring og overganger	Variasjon
<p>Hva Ledelse og veiledning handler i denne sammenheng om å lede barn, alene og i en barnegruppe. Om å skape en klar struktur i aktiviteter og være tydelig på forventet atferd. Det handler om hvordan personalet møter barn med omsorg og interesse, hvordan personalet evner å lede barnegruppen samtidig som man ser det enkelte barn</p> <p>Hvorfor Når barn kjenner til avdelingens rutiner og struktur bidrar dette til trygghet. Barn har behov for rammer og forutsigbarhet slik at de vet hva som forventes av dem. Det øker muligheten for positive interaksjoner på avdelingen.</p> <p>Hvordan jobber vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - For å bidra til bedre flyt i hverdagen - Bruk av dagstavle som viser dagsrytmen - Oppdeling i mindre grupper i hverdagen - Gripe situasjoner før den eskalerer, og hjelp barna med å løse problemer og utfordringer - Gi spesifikke og tydelige beskjeder - Gi positiv respons på ønsket atferd - Vær fysisk nær 	<p>Hva Å tilrettelegge for aktiviteter, skape en forutsigbarhet og ha klare forventninger. Personalet sikrer at barna gis valg når de er ferdige med en aktivitet, og det er få avbrytelser og venting. Personalet har en klar plan for dagen og vet hvordan de skal gjennomføre denne.</p> <p>Hvorfor Forutsigbarhet og oversikt skaper trygghet for barna. Flyt i hverdagen og lite venting skaper bedre relasjoner og læringsmuligheter samt minsker mulighetene for konflikter og uønsket atferd.</p> <p>Hvordan jobber vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ha en klar struktur på dagen. Alle overganger skal være gjennomtenkte og med en pedagogisk tilnærming som er til barnets beste - Personalet er hele tiden tilstede og kan gi støtte og veiledning, samt være i forkant slik at barnet får mulighet til å oppleve medvirkning og mestring - Lekemateriell er tilgjengelig i barns høyde og ulike lekestasjoner gir en tydelig invitasjon til ulike typer lek - Være aktivt involvert i samspill med barna 	<p>Hva Variasjon i det pedagogiske arbeidet skal bidra til ivaretagelse av barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og dannelse og gi barna mulighet for medvirkning. Det handler om å veksle mellom spontane og planlagte aktiviteter og sikre et rikt materiale som fanger barnas interesser og sikrer variert lek og utforskning.</p> <p>Hvorfor Variasjon er viktig for ivaretagelse av enkeltbarnet, barnegruppen og lokalmiljøet. Barne er ulike, med ulike interesser og mestringmuligheter. Ved å gi barna varierte inntrykk og mulighet til å uttrykke seg på ulike måter og arbeide tverrfaglig og helhetlig vil alle barn få en god grunnmur for videre utvikling og læring.</p> <p>Hvordan jobber vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Effektiv tilrettelegging og støtte: personalet er involvert og stiller spørsmål på en måte vekker barns engasjement og fremmer utvikling og utvider dets involvering - Variasjon i materialer og bruk av kreative materialer - Følge barns interesser

LÆRINGSSTØTTE

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring	Tilbakemeldinger	Språk
<p>Hva Begrepsutvikling vil si å lære nye konsepter og nye begreper. Dette gjøres ved å sammenligne og legge merke til likheter og ulikheter. Barnas språkforståelse/ begrepsutvikling er selve grunnmuren for senere språkutvikling. Barn må lære hva ordene betyr og hvordan de brukes.</p> <p>Hvorfor Barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læreprosesser. «Barn skal undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sansene i sine læringsprosesser» (r.pl 2017)</p> <p>Hvordan jobber vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - For at nye ord skal bli meningsfulle for barna, må de få førstehåndserfaringer, det vil si at de må få direkte sanserfaringer; ta på, lukte, smake, høre. - Aktiviteter som konstruksjonslek, rollelek og utelek gir gode muligheter for å eksperimentere og analysere - Legg til rette for samtaler med problemløsning, sammenligning og klassifisering - Knytte begreper til «det virkelige liv» og barns hverdagslige erfaringer - Ha aldersadekvat og variert materiell tilgjengelig for barna, la de bruke materialene slik at de er engasjert både kroppslig og verbalt 	<p>Hva Kvalitet på tilbakemeldinger beskriver hvordan personalet responderer på barns innspill og bidrar til å utvide barnas utvikling og kunnskap eller oppmuntrer til deres deltakelse i samtaler Tilbakemeldinger fungerer best når de hjelper barna til å gjøre de bevisst på kunnskapen de besitter og til å forstå hvordan de kom fram til løsningen, altså selve prosessen i stedet for å fokusere på om svaret er riktig eller galt.</p> <p>Hvorfor Barnet trenger tilbakemeldinger på egen læring for å oppleve glede, mestring og få mest ut av læringsmulighetene. Tilbakemelding viser et bredt spekter av personalets interaksjon med barnet, der den ansatte gir en eller annen form for informasjon til barnet om den innsatsen de har gjort; innhold og prosess. Kvalitet på tilbakemeldingen hjelper barnet til å oppnå en dypere forståelse og bidrar til at de blir motivert til å engasjere seg og få best utbytte av aktiviteten de deltar i.</p> <p>Hvordan jobber vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Personalet legger til rette for hyppige spørsmål, der barna får respons på deres initiativ - Personalet gir «hint» og stiller åpne spørsmål som hva, hvordan og hvorfor - Tur-taking: innebærer at den voksne tar utgangspunkt i det barnet er opptatt av, den voksne fanger dette opp og gir barnet en god og berikende respons - Personalet må veilede og støtte barnet i å utforske, uten selv å ta over. - Gi barnet informasjon, også ved barns spontante uttrykk - Oppmuntre og bekrefte det som er rettet mot enkeltbarn og ha fokus på barnets innsats- ikke produkt. 	<p>Hva Barn lærer språk gjennom å bruke og å høre et variert og rikt språk i meningsfulle situasjoner.</p> <p>Hvorfor Barn lærer språk og kommunikasjon i samspill med personalet og andre barn. De lærer gjennom å høre og bruke språket. En god språkutvikling er viktig på kort og lang sikt. Det har betydning for hvordan barn kan kommunisere, sette ord på erfaringer, følelser og tanker, sosiale relasjoner, kognitiv utvikling og lekeferdigheter.</p> <p>Hvordan jobber vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi stiller åpne spørsmål (krever mer enn ja/nei svar) - Vi repeterer og utvider det barna sier. Knytter ordene opp mot barnas eget liv. - Vi bruker et variert språk - Selvsnakk og parallellsnakk: vi beskriver det vi gjør, mens vi gjør det. Vi beskriver det barna gjør, men også følelser

5. BARNS MEDVIRKNING

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

- Lytter og observerer.
- Har gode samtaler med barn og voksne.
- Hjelper barna med å sette ord på følelser og opplevelser.
- Gir bekreftelse og viser forståelse.
- Tilrettelegger det fysiske miljøet.
- Skjermer god lek.
- Lar barna bygge vennskap.
- Oppmuntrer og følger barns ideer og initiativ.
- Former dagen med hensyn til barnas behov, ønsker og tanker.
- Lar de yngste barna følge sin egen rytme ved måltider og søvn.
- Gir barna tid og rom for å uttrykke seg og ta egne valg.
- Utfører barnesamtaler.

6. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Vi ønsker at alle foreldre skal føle tilhørighet i vår barnehage, og at alle skal få mulighet til å påvirke barnas barnehagehverdag. Barnehagen skal legge til rette for et godt foreldresamarbeid og en god dialog med foreldrene. Vi ønsker et nært foreldresamarbeid der vi har barna i fokus og jobber sammen for å skape en best mulig hverdag for barna. Det er viktig for oss at både foreldre og ansatte er gode rollemodeller for barna, og bidrar til et positivt barnehagemiljø.

Et nært samarbeid mellom barnehagen og foreldre gir de beste forutsetningene for gode år i barnehagen for barna. Barnehagen gir tilbud om to utviklingssamtaler årlig. Her blir barnets trivsel og utvikling tatt opp i et fortrolig møte mellom avdelingens pedagogiske leder/barnehagelærer og barnets foreldre. Ved behov kan flere samtaler avtales individuelt. Ta kontakt med

pedagogisk leder på ditt barns avdeling, så setter vi av tid til en samtale.

Samarbeid med andre instanser:

- For at barn og foreldre skal få et mest mulig helhetlig tilbud i barnehagen, samarbeider vi med andre tjenester i kommunen. Disse er blant annet:
- Tromsø kommune.
- Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).
- Barnevernstjenesten.
- Helsestasjonen.
- Grunnskolen.
- Barnehabiliteringen.
- Barne- og ungdomspsykiatrisk tjeneste (BUP).

7. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Mål for tilvenningen:

- Barnet og foreldre skal bli kjent med rutiner.
- Barnet skal oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, lære og utforske.
- Tilpasset oppstart etter barnets behov.
- Etablere et godt foreldresamarbeid.

Våre metoder for å sikre trygg og god tilvenning for barn og foreldre:

- Sender ut infoskriv om barnehagen og avdelingen det enkelte barn starter på.
- Oppstartsamtale hvor vi prater om det første leveåret for at vi skal få kjennskap til barnet, deres rutiner hjemme og for at tilvenningen skal føles lettere for både foreldre og barnet.
- Omvisning og mulighet til å hilse på ansatte før oppstart.
- Tilknytningsperson/primærkontakt under tilvenningsperioden.
- Skape tid og rom ved å tilpasse rutiner og organisering av dagen, følge barnets behov.
- Tilstedeværende voksne som er på gulvet med barna.
- Oppfølgingsamtale rundt 4-6 uker etter oppstart.

Overganger innad i barnehagen

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Mål for tilvenningen og overgang til ny avdeling:

- Etablere gode relasjoner med nye barn og voksne.
- Bli kjent med nye rutiner og det fysiske rommet på ny avdeling
- Gradvis tilknytning med barnet i fokus.

Våre metoder for å sikre gode overganger innad i barnehagen:

- En kjent voksen er med barna på besøk på ny avdeling i tiden før oppstart. Hos oss begynner vi med dette tidlig på våren. Dette skjer gjennom små lekegrupper og frokostbesøk noen ganger i uka.
- Forberede barn og foreldre på ny avdeling.
- Tilbud om samtale sammen med nåværende og ny pedagog.

Overgang mellom barnehage til skole

Hos oss i Tindfoten FUS har vi i år førskoleklubb to ganger i uka, da er det hovedfokus på overgangen mellom barnehage og skole, mestring og forberedelser.

Overgangen fra barnehage til skole er en viktig og stor milepæl i barndommen. Det vil være vår oppgave, sammen med de ulike skolene å gjøre overgangen best mulig for hvert enkelt barn. Rammeplanen sier at barnehagen i samarbeid med foresatte og skolen skal legge til rette for at barna skal få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.

Rammeplanen for barnehager sier følgende om overgangen til skolen:

«De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på

egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen».

(utdrag fra Rammeplanen for barnehager, 2017)

Hos oss i Tindfoten barnehage ønsker vi å gi de eldste barna en god overgang med mange ulike og varierte opplevelser. Vi skal derfor gi barna de verktøyene de trenger for å være rustet til å mestre overgangen best mulig. For mange barn kan overgangen medføre økte individuelle krav, og vi ønsker derfor å legge opp til aktiviteter som både styrker barnet og barnets mestringsfølelse slik at barnet kan gå ut av barnehagen med et godt selvbilde. Ved å ha økt fokus på førskolegruppen får vi arbeidet kontinuerlig med å forberede og motivere barna til overgangen som kommer.

Vi fokuserer da på å drysse læringsstøv på leken, uten at fokuset ligger på å lære seg å lese og skrive, men mer på å skape interesse og nysgjerrighet for det som hører skolen til.

Dette vil vi gjøre med ulike aktiviteter som å gå på turer i skogen, fjellturer i nærområdet, tur i fjæra og skiturer om vinteren. Vi vil ha heldagsturer der vi har ulike aktiviteter knyttet opp mot temaer og rammeplanen. På turene blir det laget egen varmlunsj med utgangspunkt i «FUS-smartmat». Dette er aktiviteter som både gir gode felles opplevelser, men også gir god selvfølelse gjennom mestring. Underveis på turene vil vi knytte inn ulike temaer og aktiviteter som er skoleforberedende.

Et av målene til førskoleavdelingen er at barnet skal være forberedt til skolestart og det som venter der. Det vil vi gjøre gjennom å bli kjent med de ulike nye begrepene som er i skolen og SFO. Vi jobber med dette for å ufarliggjøre skolestarten og bidra til at barna gleder seg og ikke synes det er like skummelt. Vi ønsker også å gi de gode ferdigheter som selvstendighet, sosial kompetanse, vennskap og god egenledelse. Dette gjør vi på følgende måter:

- **Selvstendighet**
 - Påkledning, toalettsituasjon, holde orden i egne ting, konfliktløsning og problemløsning
- **Sosial kompetanse**
 - Hjelp hverandre, ta mot beskjeder og formidle egne følelser. Være en god venn og et godt medmenneske

- **Ta vare på hverandre og naturen**

- **Førskoletreff**

- Møte andre barnehager i området og er med på aktiviteter og turer sammen med nye klassekamerater

- **Grunnleggende trafikkopplæring i nærområdet**

- **Skoleforberedende aktiviteter (tall, bokstaver, vente på tur o.l.)**

Førskolegruppa vil ha egen aktivitetsplan utover året og noen av aktivitetene vil være med fokus på selvstendighet, mestring, friluftsliv, nærmiljø og realfag. Vi ønsker å gi barna troen på seg selv og egne evner, at de skal gå ut av Tindfoten FUS barnehage med en god selvfølelse og selvtillit, klar for den nye hverdagen som skolen bringer. Det siste året skal være preget av glede, lek og utforskning, hvor barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Vi skal bidra til at barna kan avslutte barnehagelivet på en god måte og at de får møte skolen med nysgjerrighet, samt bli kjent med hva som skjer på skolen og SFO (rammeplanen).

Førskoleavdelingen vil ha egen aktivitetsplan utover året og noen av aktivitetene vil være:

- Turer i nærområdet
- Svømming
- Skøyteskole
- Vitensenteret
- Spikkekurs og bålkurs
- Biblioteket
- Polaria
- Tromsø Museum

Andre samarbeidsinstanser

For at barn og foreldre skal få et mest mulig helhetlig tilbud i barnehagen samarbeider vi med andre tjenester i kommunen:

- Tromsø kommune
- Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)
- Barnevernstjenesten
- Helsestasjon
- Grunnskolen
- Barnehabiliteringen
- Barne- og ungdomspsykiatrisk tjeneste (BUP)

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: “en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid.” Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Vi har personalmøter for å tilegne oss ny kompetanse og drøfte ting i felleskap. Her planlegges det pedagogiske tilbudet.
- Vi har avdelingsmøter der vi jobber med å utvikle hver enkelt avdeling
- Vi har fagdager med faglig innhold for videreutvikling.
- Vi har fokus på å nå målene til barnehagen.
- Barnehagen er utviklingsorientert
- Vi har foreldremøter der barn og foreldre tas med i planlegging.

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

- Vi observerer og deltar i barnas aktiviteter og evaluerer våre handlinger og planer ut fra dette. Barnas interesser, handlinger og tilbakemeldinger verbalt og nonverbalt blir tatt med i vurderingen av barnehagens innhold.
- Vi gjennomfører barnesamtaler med 5-åringene (førskolebarna)
- Vi gjennomfører brukerundersøkelser,

- foreldresamtaler, medarbeidersamtaler og kollegaveiledning.
- Vi evaluerer og vurderer våre rutiner og aktiviteter jevnlig, for å sikre best mulig kvalitet i alle situasjoner gjennom dagen.
- Vi tar foresattes tilbakemeldinger og synspunkter på barnehagens drift på alvor.

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

- Barnegruppen og det enkelte barns trivsel og utvikling observeres og vurderes kontinuerlig.

- Vi evaluerer vårt arbeid og legger nye planer og strategier på ledermøter, avdelingsmøter, personalmøter og på planleggingsdager.
- Barnet først – CLASS, tuning inn to kids (TIK)
- Omni modellen
- Ecers/iters
- Relasjonskartlegging

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Våre metoder for dokumentasjon:

- Månedsbrev
- Dagen i dag
- Bilder og video på Mykid
- Plakater på avdeling
- Barnehagens sosiale medier

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

- Smågrupper
- IUP (individuell utviklingsplan)
- Tiltaksplaner
- Tidlig innsats
- Søke råd hos TBT (tverrfaglig barnehageteam), PPT, helsestasjon, barnevern og andre i vår sektor.
- Varslingsrutiner iht handlingsplan for «trygt og godt barnehagemiljø»

Barnehage og skole

